

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแสดงปัญหาและความต้องการทางการศึกษาของระบบโรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนา ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพ และปัญหาอุปสรรคของแม่ชีในพุทธศาสนา นำเสนอในตาราง 4 ถึง ตาราง 16

ตอนที่ 2 ความต้องการทางการศึกษาของระบบโรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนา นำเสนอในตาราง 17 ถึงตาราง 20

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการทางการศึกษาของระบบโรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามสถานที่พำนัก อายุ ระยะเวลาที่บวช และระดับการศึกษา รายละเอียดตามตารางที่ 21-47

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของแม่ชีในพุทธศาสนา

ในตอนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 4-16

ตารางที่ 4 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนาจำแนกตามสถานที่พำนัก

สถานที่พำนัก	จำนวน	ร้อยละ
วัด	212	52.60
สำนักชี	191	47.40
รวม	403	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่พำนักในวัดมากที่สุด คือ จำนวน 212 คน หรือร้อยละ 52.60 และมีสถานที่พำนักในสำนักชี เป็นจำนวน 191 คน หรือร้อยละ 47.40

ตารางที่ 5 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนาจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ 14 - 19 ปี	78	19.20
อายุ 20 - 29 ปี	62	15.30
อายุ 30 - 39 ปี	74	18.20
อายุ 40 - 49 ปี	63	15.50
อายุ 50 - 59 ปี	56	13.80
อายุ 60 ปี ขึ้นไป	73	18.00
รวม	406	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 14 - 20 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 78 คน หรือร้อยละ 19.20 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี จำนวน 74 คน หรือร้อยละ 18.20 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 73 คน หรือร้อยละ 18.00 มีอายุ 40 - 49 ปี จำนวน 63 คน หรือร้อยละ 15.50 มีอายุ 20 - 29 ปี จำนวน 62 คน หรือร้อยละ 15.30 และมีอายุ 50 - 59 ปี มีจำนวน 56 คน หรือร้อยละ 13.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนาจำแนกตามระยะเวลาที่บวช

ระยะเวลาที่บวช	จำนวน	ร้อยละ
บวชน้อยกว่า 1 ปี	53	13.10
บวช 1 - 5 ปี	174	42.97
บวช 6 - 10 ปี	78	19.20
บวช 11 - 15 ปี	35	8.63
บวช 16 - 20 ปี	28	6.92
บวช 21 - 25 ปี	19	4.70
บวช 25 ปี ขึ้นไป	19	4.70
รวม	406	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาที่บวช เรียงลำดับดังนี้ บวชมานานประมาณ 1 - 5 ปี จำนวน 174 คน หรือร้อยละ 42.97 บวชเป็นเวลา 6 - 10 ปี จำนวน 78 คน หรือร้อยละ 19.20 บวชน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 53 คนหรือร้อยละ 13.10 บวชเป็นเวลา 11 - 15 ปี จำนวน 35 คน หรือร้อยละ 8.63 บวชเป็นเวลา 16 - 20 ปี จำนวน 28 คน หรือร้อยละ 6.92 บวชเป็นเวลา 21 - 25 ปี และบวชเป็นเวลาตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป มีจำนวนที่เท่ากันคือ 19 คน หรือร้อยละ 4.70 ตามลำดับ

ศูนย์วิจัยสุขภาพศิริ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนาจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น(ป.4 หรือเทียบเท่า)	42	10.3
จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น(ป.4 หรือเทียบเท่า)	140	34.59
จบชั้นประถมศึกษาตอนปลาย(ป.6 หรือเทียบเท่า)	98	24.10
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3 หรือเทียบเท่า)	58	14.30
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6 หรือเทียบเท่า)	20	4.90
จบอนุปริญา หรือเทียบเท่า	13	3.20
จบปริญาตรี	6	1.50
ไม่ตอบ	29	7.10
รวม	406	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างจบการศึกษา เรียงลำดับดังนี้ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 140 คน หรือร้อยละ 34.59 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 98 คน หรือร้อยละ 24.10 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 58 คน หรือร้อยละ 14.30 ไม่จบชั้นประถมศึกษา จำนวน 42 คน หรือร้อยละ 10.3 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 20 คน หรือร้อยละ 4.90 จบชั้นอนุปริญาและปริญาตรี จำนวน 13 คน และ 6 คน หรือร้อยละ 3.20 และ 1.50 ตามลำดับ

ศูนย์วิจัยทรัพยากรบุคคล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนาจำแนกตามเหตุผลที่มาบวช

เหตุผลที่มาบวชเป็นแม่ชีในพุทธศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
เพราะได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง	66	16.30
เพราะสนใจศึกษารธรรมะเอง	226	55.70
เพราะมีเวลาว่าง	26	6.40
เพราะมีเหตุผลเฉพาะเป็นส่วนตัว	105	25.90
ไม่ตอบคำถามนี้	37	9.10

จากตารางที่ 8 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง มีเหตุผลที่มาบวชเป็นแม่ชีในพุทธศาสนา เรียงลำดับดังนี้ เพราะสนใจศึกษารธรรมะเอง จำนวน 226 คน หรือร้อยละ 55.70 เพราะมีเหตุผลเฉพาะเป็นการส่วนตัว จำนวน 105 คน หรือร้อยละ 25.90 เพราะได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง จำนวน 66 คน หรือร้อยละ 16.30 เพราะมีเวลาว่าง 26 คน หรือร้อยละ 6.40 และไม่ตอบคำถามนี้ 37 คน หรือร้อยละ 9.10

ตารางที่ 9 แหล่งที่มาของค่าใช้จ่ายของแม่ชีในพุทธศาสนา

แหล่งที่มาของค่าใช้จ่าย	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ส่วนตัวที่เก็บสะสมไว้ก่อนมาบวชเป็นแม่ชี	116	28.65
พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง	205	50.40
เงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา	183	45.10
รายได้จากส่วนแบ่งของงานฝีมือที่ทำออกจำหน่าย	42	10.30
ไม่ตอบคำถามนี้	46	11.3

จากตารางที่ 9 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีแหล่งที่มาของค่าใช้จ่าย เรียงลำดับดังนี้
 ค่าใช้จ่ายมาจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง จำนวน 205 คน หรือร้อยละ 50.40
 ค่าใช้จ่ายจากเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา จำนวน 183 คน หรือร้อยละ 45.10
 รายได้ส่วนตัวที่เก็บสะสมไว้ก่อนมาเป็นแม่ชี จำนวน 116 คน หรือร้อยละ 28.65
 และรายได้จากส่วนแบ่งของงานฝีมือที่ทำออกจำหน่าย จำนวน 42 คน หรือร้อยละ 10.30
 และไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 46 คน หรือร้อยละ 11.3

ตารางที่ 10 สื่อที่แม่ชีในพุทธศาสนาใช้ในการรับข่าวสารข้อมูล

ประเภทของสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	199	49.00
โทรทัศน์	105	25.90
หนังสือพิมพ์รายวัน	187	46.10
ไม่ตอบคำถามนี้	53	13.10

จากตารางที่ 10 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง ได้รับข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เรียงลำดับดังนี้ วิทยุ จำนวน 199 คน หรือร้อยละ 49.00 หนังสือพิมพ์รายวัน จำนวน 187 คนหรือร้อยละ 46.10 และโทรทัศน์ จำนวน 105 คน หรือร้อยละ 25.90 และไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 53 คน หรือร้อยละ 13.10

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนาจำแนกตามกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่เคยได้รับการศึกษาอบรม

กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการศึกษาพื้นฐาน		
ธรรมศึกษา ตี๋ โท เอก	285	70.20
ภาษาบาลี	62	15.30
ภาษาอังกฤษ	65	16.00
ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว		
การรักษาพยาบาลเบื้องต้น	40	9.90
การฝีมือเย็บปักถักร้อย	84	20.70
การป้องกันอันตรายจากสารพิษ	9	2.20
ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม		
เทคนิคอบรมธรรมะให้ประชาชน	38	9.40
การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	33	8.10
กฎหมายในชีวิตประจำวัน	10	2.50
ด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ		
ตัดเย็บเสื้อผ้า	133	32.80
การพันท์สี	5	1.20
การทำอาหารขนม	69	17.00
การประดิษฐ์ของชำร่วย	38	9.40
ทอผ้า	12	3.00
พิมพ์ดีด	56	13.80
การปลูกและขยายพันธุ์พืช	50	12.30
การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	11	2.70

จากตารางที่ 11 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านนี้ ด้านการศึกษาพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการศึกษาพื้นฐาน เรียงลำดับดังนี้ ธรรมศึกษา ตรี โท เอก จำนวน 285 คน หรือร้อยละ 70.20 ภาษาอังกฤษ จำนวน 65 คน หรือร้อยละ 16.00 และภาษาบาลี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30

ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว เรียงลำดับดังนี้ วิชาการฝีมือเย็บปักถักร้อย จำนวน 84 คน หรือร้อยละ 20.70 การรักษายาบาลเบื้องต้น จำนวน 40 คนหรือร้อยละ 9.90 และการป้องกันอันตรายจากสารพิษ จำนวน 9 คน หรือร้อยละ 2.20

ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนา ชุมชนและสังคม เรียงลำดับดังนี้ เทคนิคอบรมธรรมะให้ประชาชน จำนวน 38 คน หรือร้อยละ 9.40 การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 33 คน หรือร้อยละ 8.10 กฎหมายในชีวิต ประจำวัน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 2.50

ด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเคยรับการศึกษเพื่อการประกอบ อาชีพ เรียงลำดับดังนี้ วิชาการตัดเย็บเสื้อผ้า จำนวน 133 คน หรือร้อยละ 32.80 การทำ อาหารขนม จำนวน 69 คน หรือร้อยละ 17.00 นิมิตต์ จำนวน 56 คนหรือร้อยละ 13.00 การปลูกและขยายพันธุ์พืช จำนวน 50 คน หรือร้อยละ 12.30 การประดิษฐ์ของชำร่วย จำนวน 38 คนหรือร้อยละ 9.40 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช จำนวน 11 คน หรือร้อยละ 2.70 และการแพ้ทสี่ จำนวน 5 คน หรือร้อยละ 1.20

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของแม่ชีในพุทธศาสนาเกี่ยวกับความสะดวกในการไปสถานศึกษา

ความสะดวกในการไปสถานศึกษาของแม่ชี	จำนวน	ร้อยละ
ไม่สะดวก	185	45.60
สะดวก	149	36.70
ไม่ตอบคำถามนี้	72	17.70

จากตารางที่ 12 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสะดวกในการไปสถานศึกษา เรียงลำดับดังนี้ สถานศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันมีความไม่สะดวกแก่แม่ชี จำนวน 185 คน หรือร้อยละ 45.60 สถานศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันมีความสะดวกแก่แม่ชี จำนวน 149 คน หรือร้อยละ 36.70 และไม่ตอบคำถามนี้จำนวน 72 คน หรือร้อยละ 17.70

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของแม่ชีในพุทธศาสนาเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนทางการศึกษาของเจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี

การให้ความสนับสนุนของเจ้าอาวาสหรือหัวหน้าสำนักชี	จำนวน	ร้อยละ
ไม่สนับสนุน	85	20.90
สนับสนุน	282	69.50
ไม่ตอบคำถามนี้	39	9.60

จากตารางที่ 13 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนของเจ้าอาวาสหรือหัวหน้าสำนักชีในการรับการศึกษาของแม่ชี เรียงลำดับดังนี้ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชีส่งเสริมสนับสนุนให้แม่ชีได้ศึกษา กับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 282 คน หรือร้อยละ 69.50 อีกส่วนหนึ่งเห็นว่าเจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชีไม่สนับสนุน มีจำนวน 85 คน หรือร้อยละ 20.90 และไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 39 คน หรือร้อยละ 9.60

ศูนย์วิจัยทรัพยากรชีวภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนาจำแนกตามสาเหตุที่ไม่ได้ศึกษาต่อ

สาเหตุที่ไม่ได้ศึกษาต่อ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ปกครองไม่สนับสนุน	50	12.30
ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี	201	49.50
การเดินทางไปสถานศึกษาไม่สะดวก	105	25.90
ไม่เห็นความจำเป็น ความสำคัญในการศึกษาต่อ	103	25.40
ไม่ตอบคำถามนี้	17	4.20

จากตารางที่ 14 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ไม่ได้ศึกษาต่อ เรียงลำดับดังนี้ ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จำนวน 201 คน หรือร้อยละ 49.50 การเดินทางไปสถานศึกษาไม่สะดวก จำนวน 105 คน หรือร้อยละ 25.90 ไม่เห็นความจำเป็น ความสำคัญในการศึกษาต่อ จำนวน 103 คน หรือ ร้อยละ 25.40 และผู้ปกครองไม่สนับสนุน จำนวน 50 คน หรือร้อยละ 12.30 และไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 17 คน หรือร้อยละ 4.20

ตารางที่ 15 ปัญหาอุปสรรคสำคัญของแม่ชีในพุทธศาสนาเมื่อต้องการศึกษาต่อ

ปัญหาอุปสรรคสำคัญเมื่อต้องการศึกษาต่อ	จำนวน	ร้อยละ
วัด/สำนักชีไม่ส่งเสริมสนับสนุน	40	9.90
ค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนเรียน	190	46.80
ไม่มีสถานศึกษาสำหรับแม่ชีในพุทธศาสนาโดยเฉพาะ	160	39.40
ช่วงเวลาในการเรียนไม่สะดวกที่แม่ชีจะเรียน	111	27.30
ไม่ทราบว่า จะเรียนอะไรจึงจะเหมาะสมกับแม่ชี	65	16.00
ไม่มีสำเนาทะเบียนบ้าน	10	2.50

จากตารางที่ 15 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคสำคัญเมื่อต้องการศึกษาต่อ เรียงลำดับดังนี้ ค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนเรียน จำนวน 190 คน หรือร้อยละ 46.80 ไม่มีสถานศึกษาสำหรับแม่ชีในพุทธศาสนาโดยเฉพาะจำนวน 160 คน หรือร้อยละ 39.40 ช่วงเวลาไม่สะดวกที่แม่ชีจะเรียน จำนวน 111 คน หรือร้อยละ 27.30 ไม่ทราบว่าเรียนอะไรจึงจะเหมาะสมกับแม่ชี จำนวน 65 คนหรือร้อยละ 16.00 วัด/สำนักที่ไม่ส่งเสริมสนับสนุน จำนวน 40 คน หรือร้อยละ 9.90 และไม่มีสำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 2.50 และไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 66 คน หรือร้อยละ 16.30

ตารางที่ 16 จำนวนแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ปัญหาอุปสรรคการเรียนนอกระบบโรงเรียน	จำนวน	ร้อยละ
มีปัญหาอุปสรรคด้านการศึกษาพื้นฐาน	167	41.10
ปัญหาอุปสรรคด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว	42	10.30
มีปัญหาอุปสรรคด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม	98	24.10
มีปัญหาอุปสรรคด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ	67	16.50
รวม	406	100

จากตารางที่ 16 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการเรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน เรียงลำดับดังนี้ มีปัญหาอุปสรรคด้านการศึกษาพื้นฐาน จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 มีปัญหาอุปสรรคด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมจำนวน 98 คน หรือร้อยละ 24.10 มีปัญหาอุปสรรคด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ จำนวน 67 คนหรือร้อยละ 16.50 และมีปัญหาอุปสรรคด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว จำนวน 42 คน หรือร้อยละ 10.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยของความต้องการ ตามเกณฑ์ดังนี้

- 0.00 - 1.49 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด
 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความต้องการน้อย
 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง
 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความต้องการมาก
 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

การวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนา จะนำเสนอข้อมูลและรายละเอียดตามตารางที่ 17 - 19 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ความต้องการการศึกษาพื้นฐาน

ความต้องการการศึกษาพื้นฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับความต้องการ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6).....	2.670	1.484	ปานกลาง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3).....	2.915	1.506	ปานกลาง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6).....	3.013	1.560	ปานกลาง
ธรรมศึกษา ตรี โท เอก.....	3.576	1.554	มาก
ภาษาไทย.....	3.217	1.425	ปานกลาง
ภาษาต่างประเทศ(อังกฤษ).....	3.218	1.524	ปานกลาง
ภาษาบาลี.....	3.181	1.626	ปานกลาง
การศึกษาธรรมะ.....	4.037	1.361	มาก
รวม	3.109	1.191	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการศึกษาพื้นฐานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแม่ชีในพุทธศาสนามีความต้องการการศึกษาพื้นฐานในระดับมากจำนวน 2 ข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ 1) การศึกษาธรรมะ และ 2) ธรรมศึกษาตรี โท เอก และมีความต้องการในระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1) ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) 2) ภาษาไทย 3) ภาษาบาลี 4) การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 5) การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6) การศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว

ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนา ความเป็นอยู่ของครอบครัว	ค่า เฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน	ระดับ ความต้องการ
การรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	3.319	1.443	ปานกลาง
การจัดการบ้านเรือน.....	2.908	1.442	ปานกลาง
การฝีมือเย็บปักถักร้อย.....	2.980	1.447	ปานกลาง
การป้องกันอันตรายจากสารพิษ...	3.093	1.491	ปานกลาง
รวม	3.136	1.249	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าแม่ชีในพุทธศาสนามีความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ 1) การรักษาพยาบาลเบื้องต้น 2) การป้องกันอันตรายจากสารพิษ 3) การเย็บปักถักร้อย และ 4) การจัดการบ้านเรือน

ตารางที่ 19 ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนา ชุมชนและสังคม	ค่า เฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน	ระดับ ความต้องการ
เทคนิควิธีอบรมธรรมะให้ประชาชน.	3.656	1.498	มาก
การอนามัยชุมชน.....	3.200	1.387	ปานกลาง
กฎหมายในชีวิตประจำวัน.....	3.104	1.453	ปานกลาง
การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.528	1.496	มาก
อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง..	3.562	1.503	มาก
รวม	3.377	1.341	ปานกลาง

จากตาราง 19 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ในระดับมากจำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ 1) เทคนิควิธีอบรมธรรมะให้ประชาชน 2) อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และ 3) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีความต้องการในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ 1) การอนามัยชุมชน และ 2) กฎหมายในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

ศูนย์วิจัยสุขภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 ความต้องการการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	ค่า เฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน	ระดับ ความต้องการ
คหกรรม			
ตัดเย็บเสื้อผ้า.....	3.184	1.510	ปานกลาง
การปักจักร.....	2.812	1.402	ปานกลาง
การถักโครเช การถักนิตติ้ง.....	2.762	1.424	ปานกลาง
การทำอาหารขนม.....	3.142	1.427	ปานกลาง
การแปรรูปอาหาร.....	3.033	1.415	ปานกลาง
การถนอมอาหาร.....	3.166	1.418	ปานกลาง
รวม	3.029	1.247	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ
ด้านคหกรรมระดับปานกลางทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ 1) การตัดเย็บเสื้อผ้า
2) การถนอมอาหาร 3) การทำอาหารขนม 4) การแปรรูปอาหาร 5) การปักจักร และ
6) การถักโครเช การถักนิตติ้ง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	ค่า เฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน	ระดับ ความต้องการ
อุตสาหกรรมในครัวเรือน			
ทอผ้า.....	2.307	1.292	น้อย
ทอเสื่อ.....	2.252	1.273	น้อย
จักสาน.....	2.327	1.253	น้อย
เครื่องปั้นดินเผา.....	2.208	1.241	น้อย
การปั้นสลี.....	2.363	1.356	น้อย
การประดิษฐ์ของชำร่วย ของที่ระลึก	2.901	1.491	ปานกลาง
ช่างรูปพรรณ.....	2.323	1.345	น้อย
รวม	2.348	1.154	น้อย

จากตารางที่ 20 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรมในครัวเรือน ในระดับปานกลางข้อเดียว คือ การประดิษฐ์ของชำร่วยของที่ระลึก และมีความต้องการในระดับน้อยจำนวน 6 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1) การปั้นสลี 2) จักสาน 3) ช่างรูปพรรณ 4) ทอผ้า 5) ทอเสื่อ และ 6) เครื่องปั้นดินเผา ตามลำดับ

ศูนย์วิจัยที่โรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ความต้องการการศึกษาเพื่อ เพื่อการประกอบอาชีพ	ค่า เฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน	ระดับ ความต้องการ
พาณิชยกรรม			
การบัญชี.....	2.826	1.582	ปานกลาง
พิมพ์ดีด.....	2.979	1.576	ปานกลาง
การจัดการ.....	2.560	1.428	ปานกลาง
การขาย การตลาด.....	2.609	1.473	ปานกลาง
รวม	2.768	1.381	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพด้านพาณิชยกรรม ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ 1) พิมพ์ดีด 2) การบัญชี 3) การขาย การตลาด และ 4) การจัดการ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 20 (ต่อ)

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	ค่า เฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน	ระดับ ความต้องการ
การเกษตร			
การบำรุงรักษาดิน.....	2.793	1.498	ปานกลาง
การคัดเลือกพันธุ์พืช.....	2.737	1.424	ปานกลาง
การปลูกและขยายพันธุ์พืช.....	2.912	1.426	ปานกลาง
การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช.....	2.703	1.461	ปานกลาง
การทำปุ๋ยหมัก.....	2.858	1.498	ปานกลาง
รวม	2.712	1.360	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ 1) การปลูกและขยายพันธุ์พืช 2) การบำรุงรักษาดิน 3) การคัดเลือกพันธุ์พืช 4) การทำปุ๋ยหมัก และ 5) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการทางการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนา จำแนกตามสถานที่พำนัก อายุ ระยะเวลาที่บวช
และ ระดับการศึกษา รายละเอียดตามตารางที่ 21 - 48

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการทางการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีสถานที่พำนักต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนจะนำ
เสนอข้อมูล และ รายละเอียด ตามตารางที่ 21 - 27 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 21 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษานอกระบบ
ของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีสถานที่พำนักต่างกัน

ความต้องการการศึกษานอกระบบ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6).....	0.8254	0.3644	** P < .01
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3).....	11.2318**	0.0009	* p < .05
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6).....	15.8261**	0.0001	
ธรรมศึกษา ตรี โท เอก.....	43.2377**	0.0000	
ภาษาไทย.....	14.9231**	0.0001	
ภาษาต่างประเทศ(อังกฤษ).....	14.2358**	0.0002	
ภาษาบาลี.....	19.0577**	0.0000	
การศึกษาธรรมะ.....	30.7023**	0.0000	
รวม	11.1813**	0.0010	

จากตารางที่ 21 แสดงว่า แม่ชีในพุทธศาสนามีสถานที่พำนักต่างกันมีความ
ต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการศึกษานอกระบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 7 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) ธรรม
ศึกษา ตรี โท เอก 2) การศึกษาธรรมะ 3) ภาษาบาลี 4) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
5) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 6) ภาษาไทย และ 7) ภาษาต่างประเทศ และมีความต้องการไม่
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 ข้อ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6)

ตารางที่ 22 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัวของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีสถานที่พำนักต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนา			
ความเป็นอยู่ของครอบครัว	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
การรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	3.0797	0.0801	** P < .01
การจัดการบ้านเรือน.....	19.6295**	0.0000	* p < .05
การฝีมือเย็บปักถักร้อย.....	19.5019**	0.0000	
การป้องกันอันตรายจากสารพิษ....	10.6456**	0.0012	
รวม	19.7906**	0.0000	

จากตารางที่ 22 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่พำนักต่างกันมีความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การจัดการบ้านเรือน 2) การฝีมือ เย็บปักถักร้อย 3) การป้องกันอันตรายจากสารพิษ และ 4) การรักษาพยาบาล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีสถานที่พำนักต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
เทคนิควิธীবรมธรรมะให้ประชาชน.	24.6328**	0.0000	** P < .01
การอนามัยชุมชน.....	13.7182**	0.0002	* p < .05
กฎหมายในชีวิตประจำวัน.....	1.5430	0.2150	
การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	12.7191**	0.0004	
อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง..	12.6239**	0.0004	
รวม	16.1936**	0.0001	

จากตารางที่ 23 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่พำนักต่างกันมีความต้องการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 จำนวน 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) เทคนิควิธীবรมธรรมะให้ประชาชน 2) การอนามัยชุมชน 3) อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และมีความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 ข้อ คือ กฎหมายในชีวิตประจำวัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-คหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีสถานที่พำนักต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
คหกรรม			** P < .01
ตัดเย็บเสื้อผ้า.....	7.2945**	0.0073	* p < .05
การปักจักร.....	8.7710**	0.0033	
การถักโครเช การถักนิตติ้ง.....	21.8588**	0.0000	
การทำอาหารขนม.....	17.3496**	0.0000	
การแปรรูปอาหาร.....	14.5951**	0.0002	
การถนอมอาหาร.....	12.4821**	0.0005	
รวม	17.0402**	0.0000	

จากตารางที่ 24 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่พำนักต่างกันมีความต้องการด้าน
การศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ-คหกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
จำนวน 6 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การถักโครเช การถักนิตติ้ง
2) การทำอาหารขนม 3) การแปรรูปอาหาร 4) การถนอมอาหาร 5) การปักจักร และ
6) การตัดเย็บเสื้อผ้า

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-อุตสาหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีสถานที่พำนักต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
อุตสาหกรรมในครัวเรือน			** P < .01
ทอผ้า.....	19.4803**	0.0000	* p < .05
ทอเสื่อ.....	12.2590**	0.0005	
จักสาน.....	6.3482*	0.0123	
เครื่องปั้นดินเผา.....	18.6784**	0.0000	
การปั้นสลี.....	18.4816**	0.0000	
การประดิษฐ์ของชำร่วย ของที่ระลึก	26.5362**	0.0000	
ช่างรูปพรรณ.....	21.7126**	0.0000	
รวม	21.2794**	0.0000	

จากตารางที่ 25 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่พำนักต่างกันมีความต้องการด้าน
การศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 จำนวน 6 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การประดิษฐ์ของชำร่วย
ของที่ระลึก 2) ช่างรูปพรรณ 3) ทอผ้า 4) เครื่องปั้นดินเผา 5) การปั้นสลี 6) ทอเสื่อ
และมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ คือ จักสาน

ตารางที่ 26 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-พาณิชย์กรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีสถานที่พำนักต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
พาณิชย์กรรม			** P < .01
การบัญชี.....	33.8249**	0.0000	* p < .05
พิมพ์ดีด.....	23.8279**	0.0000	
การจัดการ.....	31.0096**	0.0000	
การขาย การตลาด.....	12.2916**	0.0005	
รวม	37.8728**	0.0000	

จากตารางที่ 26 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่พำนักต่างกันมีความต้องการด้าน
การศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ-พาณิชย์กรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01
จำนวน 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การบัญชี 2) การจัดการ 3) พิมพ์ดีด
และ 4) การขาย การตลาด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-เกษตรกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีสถานที่พำนักต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
การเกษตร			** P < .01 * p < .05
การบำรุงรักษาดิน.....	28.1193**	0.0000	
การคัดเลือกพันธุ์พืช.....	16.4228**	0.0001	
การปลูกและขยายพันธุ์พืช.....	22.4527**	0.0000	
การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช.....	14.6860**	0.0002	
การทำปุ๋ยหมัก.....	36.8031**	0.0000	
รวม	21.0993**	0.0000	

จากตารางที่ 27 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่พำนักต่างกันมีความต้องการด้าน
การศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ-เกษตรกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
จำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การทำปุ๋ยหมัก 2) การบำรุงรักษาดิน
3) การปลูกและขยายพันธุ์พืช 4) การคัดเลือกพันธุ์พืช และ 5) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการทางการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีอายุต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนจะนำเสนอข้อมูล
และรายละเอียด ตามตารางที่ 28 - 34 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 28 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาพื้นฐาน
ของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีอายุต่างกัน

ความต้องการการศึกษาพื้นฐาน	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6).....	3.3810**	0.0055	** P < .01
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3).....	7.4378**	0.0000	* p < .05
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6).....	14.2024**	0.0000	
ธรรมศึกษา ตรี โท เอก.....	5.3872**	0.0001	
ภาษาไทย.....	6.2451**	0.0000	
ภาษาต่างประเทศ(อังกฤษ).....	11.5419**	0.0000	
ภาษาบาลี.....	4.2669**	0.0009	
การศึกษาธรรมะ.....	2.7523*	0.0187	
รวม	6.8806**	0.0000	

จากตารางที่ 28 แสดงว่า แม่ชีในพุทธศาสนาที่มีอายุต่างกันมีความต้องการทาง
การศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการศึกษาพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
จำนวน 7 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6)
2) ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) 3) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) 4) ภาษาไทย 5) ธรรม
ศึกษาตรี โท เอก 6) ภาษาบาลี 6 และ 7) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) และมีความต้องการ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ คือ การศึกษาธรรมะ

ตารางที่ 29 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา
ความเป็นอยู่ของครอบครัวของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีอายุต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนา			
ความเป็นอยู่ของครอบครัว	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
การรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	3.4775**	0.0044	** P < .01
การจัดการบ้านเรือน.....	5.8207**	0.0000	* p < .05
การฝีมือเย็บปักถักร้อย.....	6.5264**	0.0000	
การป้องกันอันตรายจากสารพิษ....	3.2323**	0.0073	
รวม	6.9279**	0.0000	

จากตารางที่ 29 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความต้องการทางการศึกษา
นอกระบบโรงเรียนด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การฝีมือเย็บ
ปักถักร้อย 2) การจัดการบ้านเรือน 3) การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และ 4) การป้องกันอันตราย
จากสารพิษ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา
ชุมชนและสังคมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีอายุต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนา			
ชุมชนและสังคม	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
เทคนิควิธีอบรมธรรมะให้ประชาชน.	4.8473 **	0.0003	** P < .01
การอนามัยชุมชน.....	4.4319 **	0.0006	* p < .05
กฎหมายในชีวิตประจำวัน.....	2.4191 *	0.0357	
การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	5.5451 **	0.0001	
อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง..	1.7762	0.1171	
รวม	4.8891 **	0.0003	

จากตารางที่ 30 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความต้องการด้านการศึกษา
เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 จำนวน 4 ข้อ เรียงตาม
ลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) เทคนิควิธีอบรมธรรมะ
ให้ประชาชน 3) การอนามัยชุมชน 4) กฎหมายในชีวิตประจำวัน และมีความต้องการไม่แตก
ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 ข้อ คือ อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา
การประกอบอาชีพ-คหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีอายุต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ			
การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
คหกรรม			** P < .01
ตัดเย็บเสื้อผ้า.....	11.1226**	0.0000	* p < .05
การปักจักร.....	7.7521**	0.0000	
การถักโครเช่ การถักนิตติ้ง.....	7.6482**	0.0000	
การทำอาหารขนม.....	6.8361**	0.0000	
การแปรรูปอาหาร.....	2.8781*	0.0147	
การถนอมอาหาร.....	3.9832**	0.0016	
รวม	8.0137**	0.0000	

จากตารางที่ 31 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความต้องการด้านการศึกษา
เพื่อการประกอบอาชีพ-คหกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 ข้อ
เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) ตัดเย็บเสื้อผ้า 2) การปักจักร 3) การถักโครเช่
การถักนิตติ้ง 4) การทำอาหารขนม 5) การถนอมอาหาร และมีความต้องการแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ คือ การแปรรูปอาหาร

ตารางที่ 32 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-อุตสาหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีอายุต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
อุตสาหกรรม			** P < .01
ทอผ้า.....	3.9701**	0.0017	* p < .05
ทอเสื่อ.....	1.8510	0.1027	
จักสาน.....	1.7294	0.1275	
เครื่องปั้นดินเผา.....	3.3711**	0.0056	
การปั้นลีสี่.....	4.1749**	0.0011	
การประดิษฐ์ของชำร่วย ของที่ระลึก	5.3378**	0.0001	
ช่างรูปพรรณ.....	4.3280**	0.0008	
รวม	4.2962**	0.0009	

จากตารางที่ 32 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความต้องการด้านการศึกษา
เพื่อการประกอบอาชีพอุตสาหกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 ข้อ
เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การประดิษฐ์ของชำร่วย ของที่ระลึก 2) ช่างรูปพรรณ
3) การปั้นลีสี่ 4) ทอผ้า และ 5) เครื่องปั้นดินเผา และมีความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 ข้อ คือ ทอเสื่อ และจักสาน

ตารางที่ 33 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-พาณิชย์กรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีอายุต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ			
การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
พาณิชย์กรรม			** P < .01
การบัญชี.....	23.7032**	0.0000	* p < .05
พิมพ์ดีด.....	22.8458**	0.0000	
การจัดการ.....	10.4036**	0.0000	
การขาย การตลาด.....	10.5284**	0.0000	
รวม	19.3813**	0.0000	

จากตารางที่ 33 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความต้องการด้านการศึกษา
เพื่อการประกอบอาชีพ-พาณิชย์กรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 จำนวน 4 ข้อ
เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การบัญชี 2) พิมพ์ดีด 3) การขาย การตลาด
และ 4) การจัดการ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-เกษตรกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีอายุต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
เกษตรกรรม			** P < .01
การบำรุงรักษาดิน.....	7.8612**	0.0000	* p < .05
การคัดเลือกพันธุ์พืช.....	6.1657**	0.0000	
การปลูกและขยายพันธุ์พืช.....	6.2129**	0.0000	
การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช.....	5.9675**	0.0000	
การทำปุ๋ยหมัก.....	6.0027**	0.0000	
รวม	6.1240**	0.0000	

จากตารางที่ 34 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความต้องการด้านการศึกษา
เพื่อการประกอบอาชีพ-เกษตรกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 จำนวน 5 ข้อ
เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การบำรุงรักษาดิน 2) การปลูกและขยายพันธุ์พืช
3) การคัดเลือกพันธุ์พืช 4) การทำปุ๋ยหมัก และ 5) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการทางการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาบวชต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนจะ
นำเสนอข้อมูล และรายละเอียด ตามตารางที่ 35 - 41 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 35 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษา
พื้นฐานของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกัน

ความต้องการการศึกษาพื้นฐาน	F Ratio	F Prob.
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6).....	0.7031	0.6473
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3).....	0.5682	0.7555
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6).....	2.0373	0.0605
ธรรมศึกษา ตรี โท เอก.....	1.8975	0.0810
ภาษาไทย.....	0.8031	0.5681
ภาษาต่างประเทศ(อังกฤษ).....	1.0388	0.3999
ภาษาบาลี.....	1.1766	0.3186
การศึกษารวม.....	1.5647	0.1566
รวม	1.0390	0.4005

จากตารางที่ 35 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกันมีความต้อง
การทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการศึกษาพื้นฐานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
จำนวน 8 ข้อเรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ คือ 1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) 2) ธรรม
ศึกษาตรี โท เอก 3) การศึกษารวม 4) ภาษาบาลี 5) ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ)
6) ภาษาไทย 7) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) และ 8) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ม.3)

ตารางที่ 36 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา
ความเป็นอยู่ของครอบครัวของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนา ความเป็นอยู่ของครอบครัว	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
การรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	2.2302*	0.0399	** P < .01
การจัดการบ้านเรือน.....	1.8793	0.0836	* p < .05
การฝีมือเย็บปักถักร้อย.....	1.5575	0.1588	
การป้องกันอันตรายจากสารพิษ....	1.4936	0.1795	
รวม	1.0054	0.4217	

จากตารางที่ 36 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกันมีความต้องการ
ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัวแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ คือ การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และมี
ความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตรา
ส่วนเอฟคือ 1) การจัดการบ้านเรือน 2) การฝีมือเย็บปักถักร้อย และ 3) การป้องกันอันตราย
จากสารพิษ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา
ชุมชนและสังคมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนา		
ชุมชนและสังคม	F Ratio	F Prob.
เทคนิควิธีอบรมธรรมะให้ประชาชน.	1.1235	0.3481
การอนามัยชุมชน.....	1.8999	0.0802
กฎหมายในชีวิตประจำวัน.....	0.6976	0.6517
การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0.9550	0.4558
อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง..	2.0747	0.0557
รวม	0.8328	0.5452

จากตารางที่ 37 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกันมีความต้องการ
ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 5 ข้อ
เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง 2) การอนามัย
ชุมชน 3) เทคนิควิธีอบรมธรรมะให้ประชาชน 4) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ
5) กฎหมายในชีวิตประจำวัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 38 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-คหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
คหกรรม			** P < .01
ตัดเย็บเสื้อผ้า.....	0.5060	0.8037	* p < .05
การปักจักร.....	0.6300	0.7063	
การถักโครเช การถักนิตติ้ง.....	2.4210*	0.0265	
การทำอาหารขนม.....	1.5615	0.1576	
การแปรรูปอาหาร.....	2.5699*	0.0191	
การถนอมอาหาร.....	1.7173	0.1163	
รวม	1.3127	0.2511	

จากตารางที่ 38 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกันมีความต้องการด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ-คหกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ คือ 1) การถักโครเช การถักนิตติ้ง และ 2) การแปรรูปอาหาร และมีความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟดังนี้ 1) การถนอมอาหาร 2) การทำอาหารขนม 3) การปักจักร และ 4) การตัดเย็บเสื้อผ้า

ตารางที่ 39 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-อุตสาหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ		
การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.
อุตสาหกรรม		
ทอผ้า.....	0.8142	0.5596
ทอเสื่อ.....	0.8470	0.5345
จักสาน.....	0.8561	0.5276
เครื่องปั้นดินเผา.....	0.7684	0.5952
การพันสาลี.....	0.5023	0.8065
การประดิษฐ์ของชำร่วย ของที่ระลึก	1.9175	0.0773
ช่างรูปพรรณ.....	0.1622	0.9864
รวม	0.4813	0.8221

จากตารางที่ 39 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกันมีความต้องการ
ด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน
7 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การประดิษฐ์ของชำร่วยของที่ระลึก 2) จัก
สาน 3) ทอเสื่อ 4) ทอผ้า 5) เครื่องปั้นดินเผา 6) การพันสาลี และ 7) ช่างรูปพรรณ

ศูนย์วิจัยที่โรงพยาบาลศิริ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 40 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-พาณิชย์กรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.
พาณิชย์กรรม		
การบัญชี.....	1.6375	0.1361
พิมพ์ดีด.....	1.8370	0.0913
การจัดการ.....	1.5346	0.1663
การขาย การตลาด.....	1.2267	0.2921
รวม	1.9262	0.0763

จากตารางที่ 40 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกันมีความต้องการ
ด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ-พาณิชย์กรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
จำนวน 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ คือ 1) พิมพ์ดีด 2) การบัญชี 3) การ
จัดการ และ 4) การขาย การตลาด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 41 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-เกษตรกรรมของแมชชีนในพุทธศาสนาที่มีระยะเวลาที่บวชต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.
เกษตรกรรม		
การบำรุงรักษาดิน.....	1.0895	0.3684
การคัดเลือกพันธุ์พืช.....	0.6033	0.7277
การปลูกและขยายพันธุ์พืช.....	0.9459	0.4622
การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช.....	0.5757	0.7497
การทำปุ๋ยหมัก.....	0.6422	0.6964
รวม	1.0232	0.4101

จากตารางที่ 41 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาบวชที่ต่างกันมีความต้องการ
ด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ-เกษตรกรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
จำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การบำรุงรักษาดิน 2) การปลูกและ
ขยายพันธุ์พืช 3) การทำปุ๋ยหมัก 4) การคัดเลือกพันธุ์พืช และ 5) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการทางการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน
จะนำเสนอข้อมูล และรายละเอียด ตามตารางที่ 42 - 48 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 42 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษา
พื้นฐานของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการการศึกษาพื้นฐาน	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6).....	2.1008	0.0533	** P < .01
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3).....	6.5710**	0.0000	* p < .05
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6).....	8.4432**	0.0000	
ธรรมศึกษา ตรี โท เอก.....	4.3724**	0.0003	
ภาษาไทย.....	7.5062**	0.0000	
ภาษาต่างประเทศ(อังกฤษ).....	11.4071**	0.0000	
ภาษาบาลี.....	4.6375**	0.0002	
การศึกษาธรรมะ.....	3.0302**	0.0068	
รวม	4.9781**	0.0001	

จากตารางที่ 42 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการ
ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการศึกษาพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 จำนวน 7 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) ภาษาต่างประเทศ 2) ชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 6 (ม.6) 3) ภาษาไทย 4) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) 5) ภาษาบาลี 6) ธรรม
ศึกษา ตรี โท เอก และ 7) การศึกษาธรรมะ

ตารางที่ 43 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา
ความเป็นอยู่ของครอบครัวของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนา ความเป็นอยู่ของครอบครัว	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
การรักษาพยาบาลเบื้องต้น.....	6.9962**	0.0000	** P < .01
การจัดการบ้านเรือน.....	5.5295**	0.0000	* p < .05
การฝีมือเย็บปักถักร้อย.....	7.2300**	0.0000	
การป้องกันอันตรายจากสารพิษ....	7.3310**	0.0000	
รวม	9.7124**	0.0000	

จากตารางที่ 43 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการ
ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้
1) การป้องกันอันตรายจากสารพิษ 2) การฝีมือเย็บปักถักร้อย 3) การรักษาพยาบาลเบื้องต้น
และ 4) การจัดการบ้านเรือน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 44 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา
ชุมชนและสังคมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อพัฒนา			
ชุมชนและสังคม	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
เทคนิควิธีอบรมธรรมะให้ประชาชน.	6.2821**	0.0000	** P < .01
การอนามัยชุมชน.....	6.5513**	0.0000	* p < .05
กฎหมายในชีวิตประจำวัน.....	4.5202**	0.0002	
การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	6.9134**	0.0000	
อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง..	3.2964**	0.0037	
รวม	6.5670**	0.0000	

จากตารางที่ 44 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการ
ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
จำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2) การอนามัยชุมชน 3) เทคนิควิธีอบรมธรรมะให้ประชาชน 4) กฎหมายในชีวิตประจำวัน
และ 5) อุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 45 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-คหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
คหกรรม			** P < .01
ตัดเย็บเสื้อผ้า.....	9.1056**	0.0000	* p < .05
การปักจักร.....	5.6199**	0.0000	
การถักโครเช การถักนิตติ้ง.....	5.0892**	0.0001	
การทำอาหารขนม.....	3.3851**	0.0030	
การแปรรูปอาหาร.....	2.9683**	0.0078	
การถนอมอาหาร.....	3.2855**	0.0038	
รวม	6.0557**	0.0000	

จากตารางที่ 45 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการ
ด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ-คหกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
จำนวน 6 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) ตัดเย็บเสื้อผ้า 2) การปักจักร
3) การถักโครเช การถักนิตติ้ง 4) การทำอาหารขนม 5) การถนอมอาหาร และ 6) การแปรร
รูปอาหาร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 46 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-อุตสาหกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
อุตสาหกรรม			** P < .01
ทอผ้า.....	2.7187*	0.0138	* p < .05
ทอเสื่อ.....	2.8702**	0.0098	
จักสาน.....	2.7529*	0.0128	
เครื่องปั้นดินเผา.....	2.4679*	0.0241	
การปั้นสลี.....	5.7398**	0.0000	
การประดิษฐ์ของชำร่วย ของที่ระลึก	6.1658**	0.0000	
ช่างรูปพรรณ.....	2.0857	0.0549	
รวม	4.2656**	0.0004	

จากตารางที่ 46 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การประดิษฐ์ของชำร่วย ของที่ระลึก 2) การปั้นสลี และ 3) ทอเสื่อ และมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ข้อ คือ 1) จักสาน 2) ทอผ้า และ 3) เครื่องปั้นดินเผา มีความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 1 ข้อ คือช่างรูปพรรณ

ตารางที่ 47 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-พาณิชย์กรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
พาณิชย์กรรม			** P < .01
การบัญชี.....	13.4058**	0.0000	* p < .05
พิมพ์ดีด.....	11.1902**	0.0000	
การจัดการ.....	6.8975**	0.0000	
การขาย การตลาด.....	4.0413**	0.0007	
รวม	9.5915**	0.0000	

จากตารางที่ 47 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการ
ด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ-พาณิชย์กรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 จำนวน 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การบัญชี 2) พิมพ์ดีด
3) การจัดการ และ 4) การขาย การตลาด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 48 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการด้านการศึกษาเพื่อ
การประกอบอาชีพ-เกษตรกรรมของแม่ชีในพุทธศาสนาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพ	F Ratio	F Prob.	หมายเหตุ
เกษตรกรรม			** P < .01
การบำรุงรักษาดิน.....	5.0816**	0.0001	* p < .05
การคัดเลือกพันธุ์พืช.....	4.2647**	0.0004	
การปลูกและขยายพันธุ์พืช.....	3.3290**	0.0034	
การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช.....	3.6095**	0.0018	
การทำปุ๋ยหมัก.....	3.1857**	0.0048	
รวม	4.0986**	0.0000	

จากตารางที่ 48 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการ
ด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ-เกษตรกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 จำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับค่าอัตราส่วนเอฟ ดังนี้ 1) การบำรุงรักษาดิน 2) การ
คัดเลือกพันธุ์พืช 3) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 4) การปลูกและขยายพันธุ์พืช และ 5) การ
ทำปุ๋ยหมัก

ศูนย์วิจัยที่โรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี

สภาพทั่ว ๆ ไป

จากการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี สรุปได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีสถานภาพเป็นเจ้าอาวาสวัดจำนวน 2 รูป มีแม่ชีในพุทธศาสนาอยู่ในความดูแล จำนวน 30 คน และ 110 คน ตามลำดับ และผู้ให้สัมภาษณ์มีสถานภาพเป็นหัวหน้าสำนักชีจำนวน 18 คน มีแม่ชีในพุทธศาสนาอยู่ในความดูแล ตั้งแต่ 8 คน ถึง 200 คน

ในการรับรู้ข่าวสาร รายการบันเทิง หรือรายการความรู้ต่าง ๆ เจ้าอาวาสวัด และหัวหน้าสำนักชี(จำนวน 20 คน หรือร้อยละ 100) ให้ความเห็นว่าเปิดโอกาสให้แม่ชีในพุทธศาสนาได้รับการถ่ายทอดจากสื่อทุกชนิดที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวารสารต่าง ๆ

ความเห็นของเจ้าอาวาสวัด หรือหัวหน้าสำนักชีเกี่ยวกับ หน่วยงานราชการจะจัดการศึกษาอบรมให้กับแม่ชีในพุทธศาสนา สรุปได้ว่า วัดหรือสำนักชี(จำนวน 20 คน หรือร้อยละ 100)ยินดีให้การสนับสนุนถ้าจะมีหน่วยงานของรัฐเข้ามาจัดการศึกษาให้กับแม่ชีในพุทธศาสนา โดยเจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชีให้เหตุผลว่า "เพราะส่วนมากแม่ชีได้รับการศึกษาชั้น ป.6 อยากให้แม่ชีเรียนชั้นมัธยมให้มาก ๆ ถึงปริญญา" หรือ "อยากให้แม่ชีมีคุณภาพบ้าง ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองบ้าง" หรือ เป็นการส่งเสริมสถานภาพและภาพพจน์ของแม่ชีให้ดีขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อสังคมในด้านการให้ความรู้ หรือเป็นผู้รู้" เป็นต้น และสิ่งที่วัด/สำนักชี(จำนวน 5 คน หรือร้อยละ 20)ต้องการให้หน่วยงานราชการจัดการศึกษาให้แม่ชีในพุทธศาสนาโดยเฉพาะได้แก่ "การศึกษาระรรมะทั้งด้านปริยัติ และปฏิบัติ" "อบรมวิชาชีพให้สามารถนำไปสอนชาวบ้านและนำธรรมะไปสอนด้วย" "จัดการศึกษาให้ตามสมควรแก่สถานะของแม่ชีที่จะศึกษาได้ และไม่ขัดกับระเบียบวินัยของนักบวช และถ้าเป็นไปได้ต้องการให้มีกฎหมายโดยเฉพาะแม่ชี ให้แม่ชีปกครองกันเองตามกฎหมายที่ออกมาแบบพระสงฆ์"

ช่วงเวลาที่เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชีส่วนใหญ่(จำนวน 15 คนหรือร้อยละ 75) เห็นว่าควรจะจัดการศึกษาให้กับแม่ชีในพุทธศาสนา คือ ช่วงบ่ายประมาณ เวลา 13:00 -15:00 น.

ปัญหาและความต้องการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ด้านการศึกษขั้นพื้นฐาน

เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี จำนวน 10 คน หรือร้อยละ 50 ให้ความเห็นว่า ปัญหาทางการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ "แม่ชีที่บวชอยู่ส่วนมากมีวุฒิการศึกษาต่ำ" "แม่ชีต้องการมีการศึกษาสูงขึ้นแต่มีปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่าย" "ไม่อยากให้แม่ชีไปศึกษารวมกับฆราวาส"

เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี จำนวน 5 คน หรือร้อยละ 25 ให้ความเห็นว่า ความต้องการ คือ "ต้องการให้แม่ชีได้ศึกษาด้านภาษาไทย และภาษาบาลี จะได้ช่วยในการสอนธรรมะได้ดี" "ต้องการมีสถานศึกษาสำหรับแม่ชีโดยเฉพาะ"

ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว

เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี จำนวน 6 คน หรือร้อยละ 30 ให้ความเห็นว่า ปัญหาทางการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของครอบครัว คือ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการที่อยู่อาศัยเพราะ "ในปัจจุบัน(สำนักชี)มีคนหลายคนหลายชนิดมาอยู่ร่วมกัน" "เรื่องที่อยู่อาศัยยังไม่เพียงพอ"

เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี จำนวน 8 คน หรือร้อยละ 40 ให้ความเห็นว่า แม่ชีในพุทธศาสนามีความต้องการการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า "ต้องการให้ทุกคนที่อยู่รวมกันอยู่ในระเบียบ รักษาความสะอาด" "จัดอบรมเคหะพยาบาลให้แม่ชี" เป็นต้น

ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี จำนวน 12 คน หรือร้อยละ 60 ให้ความเห็นว่า แม่ชีในพุทธศาสนามีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ที่จะนำไปใช้ในงานพัฒนา ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า "(สำนักชี)ยังขาดบุคลากรที่คล่องตัวในการช่วยงานพัฒนาชุมชน" "แม่ชีไม่ค่อยมีความรู้ที่จะออกไปสู่สังคมภายนอก" "แม่ชีไม่มีความรู้ด้านการพัฒนา ยังมองโลกแคบ"

เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี จำนวน 6 คน หรือร้อยละ 30 ให้ความเห็นว่า แม่ชีในพุทธศาสนามีความต้องการบุคคล หรือหน่วยงานที่จะให้การศึกษอบรมด้านการพัฒนา ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า "ถ้าจะมีผู้แนะนำเทคนิควิธีต่าง ๆ ก็จะได้" "ให้การอบรมความรู้แก่แม่ชีเพื่อออกสู่สังคมได้อย่างมั่นใจ" "หน่วยงานของรัฐควรได้ส่งเสริมแม่ชีและดึงมาช่วยทำงานพัฒนาสังคมให้มากขึ้น"

ด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ

เจ้าอาวาสวัดหรือหัวหน้าสำนักชี จำนวน 18 คน หรือร้อยละ 90 มีความเห็นว่า แม่ชีในพุทธศาสนามีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเรียนวิชาชีพ แม่ชีไม่มีเวลาและไม่เหมาะสมที่จะไปฝึกอาชีพตามสถานศึกษาที่เปิดสอนด้านอาชีพ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า "แม่ชีมีความจำเป็น ต้องใช้จ่ายในระหว่างบวช อยากหาอาชีพให้แม่ชี" "มีเวลาไม่เพียงพอ(ที่จะไปเรียน) มีเวลาจำกัด(ในการออกไปเรียน)" "แม่ชีขาดความรู้ด้านทฤษฎี ขาดผู้แนะนำ และสถานที่ที่จะเรียน (อาชีพ)"

เจ้าอาวาสหรือหัวหน้าสำนักชี จำนวน 18 คน หรือร้อยละ 90 ให้ความเห็นว่า แม่ชีในพุทธศาสนามีความต้องการการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาด โดยจัดกลุ่มสอนเฉพาะกลุ่มแม่ชี ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า "ต้องการให้แม่ชีที่บวชและสึกออกไป ได้มีอาชีพ" "สอนอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาด" "ต้องการให้มีการศึกษาเฉพาะกลุ่มของแม่ชี จะได้ไม่วุ่นวายในสังคมมากนักและดูไม่งามในสายตาของคนทั่วไป"

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย